

Philip en Lili Freriks

Les chats de Lili

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

Kattenliefde

De kat is volgens de overlevering voortgekomen uit een intieme, nachtelijke ontmoeting tussen een leeuw en een aap tijdens de lange vaartocht van de Ark van Noach. Een samenzijn dat een prachtige vrucht heeft opgeleverd. ‘De kat is een meesterwerk,’ zou Leonardo da Vinci ooit hebben verklaard. Hij is maar een van de talloze beroemdheden die zich over het fenomeen kat hebben gebogen. Allemaal hebben ze zich laten inpalmen, vrijwel allemaal hebben ze uiting gegeven aan hun verrukking over dat bijzondere leeuwen- en apenkind. Ze zijn wat dat betreft net zoals gewone mensen; over katten raak je nooit uitgepraat.

De vraag die steeds terugkomt is waarom die *felis domestica* in al zijn verscheidenheid zo zeer fascineert, sterker nog, de mens in zijn greep heeft. De kat als kleine, stille heerser. Als verlicht despoot.

*Kat, vluchtige monarch
Geheimzinnig en wijs
Vreedzaam of wreed in al z'n bescheidenheid
Koninklijk kalm als een grote stille tijger.*

Dichtregels van Lucie Delarue-Mardrus, een van de vele slachtoffers van de wereldwijd heersende kattenmania. Ze wordt niet voor niets geciteerd door de in Nice geboren schrijver Louis Nucéra die zijn liefdesverklaring aan de kat samenbalde onder de veelzeggende titel *Sa Majesté le Chat*. Hij beschouwde zich bijna als hun dienaar, een kattenlakei als het ware. ‘*Ze wonen niet bij mij, ik heb altijd bij hen ingewoond.*’ Er zijn er meer die uiting hebben gegeven aan dat merkwaardige gevoel dat niet zij gastvrijheid geven aan de kat maar dat de kát ze in al zijn genadige goedheid onderdak heeft verschaft. Een majesteit met een humaan karakter om zo te zeggen.

Al de kattenfilosofen, van Buddingh’ tot Baudelaire en van Richelieu tot Rilke, hebben eigenlijk geen antwoord op de eerder geopperde vraag over die even intense als intieme kat-mensverhouding. Hoe beroemd of rationeel ook, ze worden haast kind in bijzijn van de kat. In mooie volzinnen schrijven ze over de schoonheid, de onafhankelijkheid, de vrijheidszin, de intelligentie, ja zelfs het charisma van ‘onze geslobkousde medewandelaar’ zoals Gerrit Komrij het uitdrukt. Wat leuk klinkt tussen haakjes maar bezijden de waarheid is: een kat draagt nooit slobkousen. Het zijn altijd strakke, vaak witte wollen sokken van uitstekende kwaliteit die hij aan heeft.

Zo blijkt dat iedereen zijn eigen kattenfantasieën heeft, voortkomend uit het meest onwetenschappelijke dat er is: liefde, pure kattenliefde. Niet voor niets hebben we in het Nederlands het woord *poeslief*.

Er wordt wel beweerd dat de eerder geconstateerde onderwerping aan de kat voortkomt uit dankbaarheid. De kat had nog maar nauwelijks de Ark van Noach verlaten of hij redde het oude Egypte – dat toen doorging voor ongeveer de hele mensheid – van een rattenplaag. En sindsdien heeft de kat altijd zijn verantwoordelijkheid weten te nemen als de rattenlegers weer probeerden op te trekken. Als hij lekker ligt te slapen op z'n kussentje heb je dat niet zo in de gaten, maar de kat waakt over de wereld. Ze zijn de reservisten van het grote wereldwijde kattenleger dat nooit de ratten tot de bovenwereld zal toelaten.

Louis Nucéra voegt een sterk argument toe om de alom heersende kattensympathie te verklaren. Een politiek argument zou je kunnen zeggen. De kat als stille rebel waarin de geopprimeerde mens zich graag herkent. Volgens hem hebben dictators, despoten en andere 'lieden die niet spotten met ongehoorzaamheid' als Dzjengis Khan, Alexander de Grote, Julius Caesar, Napoleon, Hitler, Mussolini en Goebbels nooit iets met katten gehad. Ze zijn hun te onafhankelijk, te ongrijpbaar, inderdaad te onge-

hoorzaam. Of dat een historische wet is valt nog te bezien, want Lenin als aanjager van de dictatuur van het proletariaat had weer wel een kat. Misschien dat Aldous Huxley dan het dichtst de waarheid over de mens en de kat benadert: *‘Wie de mens wil beschrijven, doet er goed aan eerst naar de kat te kijken.’* Een feest der herkenning. De mens als muizenvanger en rattenjager.

Als het op een wetenschappelijke benadering aankomt, is die van Rudy Kousbroek het meest geloofwaardig. Voor hem is het een kwestie van ‘aaibaarheid’. In zijn boek *De Aaibaarheidsfactor* uit 1969 definieert hij dat begrip en daar is geen speld tussen te krijgen. *‘Er is maar één dier dat tegelijk beantwoordt aan alle voorwaarden van vrijheid, gelijkheid, bezit van intelligentie en van gladde vacht, afwezigheid van hapimpuls etc die samen het criterium van aaibaarheid uitmaken, en dat is de apotheose in de evolutie van de aaibaarheid, de kat.’* Kortom, ‘de poes is het meest aaibare wezen van het universum’.

Een liefdesverklaring die we alleen maar kunnen beamen.

Panthère

Op een dag was hij er zo maar. Alsof het de gewoonste zaak van de wereld was. Toen Lili naar buiten kwam, na weer urenlang roet krabben van de kastanjehouten balken in het vervallen vakantiehuis, hing hij ongegeneerd in een van de diepe ligstoelen. Vriendelijk grijnzend. Hij onderbrak even z'n wasbeurt zonder die typische kattenhouding van één achterpoot recht omhoog en de rug in een U-bocht op te geven.

Hij deed het voorkomen of hij niet anders gewend was, met al jaren juist die ene stoel als zijn vaste plek. De nonchalante groet was er een van kennissen die elkaar dagelijks tegenkomen. Niets bijzonders. En meteen dook hij weer met zijn kop in het harige wit van de weke onderbuik, zijn tanden als zeef gebruikend voor het te verwijderen fijnstof.

Nu moet gezegd worden dat Lili wel vaker van dit soort onverwachte bezoekers krijgt. Soms heb ik wel eens het vermoeden dat zij in kattengidsen vermeld staat als geheimtip. *Chez Lili, B & B plus table d'hôte. Prijs nader overeen te komen, meestal gratis.* Zelden stuiten de bezoekers op het bordje 'complet'. En als ze slim haar sentimenten weten te bespelen,

worden ze zelfs toegelaten tot de heerlijk zachte intimiteit van haar bed.

De nieuwkomer bleek ondanks zijn ogenschijnlijke onverschilligheid een sympathieke gast te zijn. Een jongen uit het vrije veld met een lichaam dat is ingesteld op de natuur. Mooie witte sokken maar met een XL-maatje, wat duidde op killerspoten onder de zachte wol. Een mannetjesputter die een stootje kon hebben, beetje ongepolijst, wel een leuke kop. Hij had iets van een filmster, bedacht Lili en dat was meteen het moment van herkenning. Natuurlijk, in de WW sinds de dood van Peter Sellers. Een beetje aan lager wal geraakt, maar nog altijd de bekende kater uithangend. The Pink Panther in persoon. *La Panthère Rose* in de nasynchronisatie.

Het werd een ménage à trois in oprechte liefde en zonder enige jaloezie. Met Panthère kon je lachen. Zonder dat duidelijk was of hij het nu wel of niet expres deed, speelde hij de ene na de andere film-scène na. De snorharen strak, de ogen ietwat geloken, de miauw met pinkpantheraccent. Je hoefde alleen de muziek er maar bij te denken.

Lili en haar man, in hun kringen bekend als *monsieur Lili*, zaten in hun eigen film. Dagelijks gingen ze op voor een soort remake van Zola's sociaal-realisti-

sche mijndrama *Germinal*. Met alle geweld wilden ze hun ruïne ontdoen van de centimeters dikke roet-aanslag op muren en balken. Die was ontstaan door het altijd smeulende vuur in de zogenoemde *fucone*, een bak met brandend hout midden in de kamer onder een plafond van driehoekige latten die een soort raster vormden met daarboven een droogzolder. Zo werden kastanjes gedroogd en hammen gerookt. Eeuwenlang.

Na een paar uur krabben zagen de twee eruit als afgematte kompels, de smoelen zwart, de lichamen glanzend van het zweet, terwijl de banneling uit Hollywood droomde van eertijdse successen in de koele beschutting van het huisje dat ooit als gemeentelijke broodoven had gediend. En als het stel doodmoe uit hun kot tevoorschijn kwam, op weg naar de buitendouche, stak hij even z'n onberispelijk wit gecamoufleerde killerspoot uit bij wijze van streling en teder verzoek om vooral niet de etenstijd te vergeten. Hij keek erbij alsof hij ze in de maling nam.

Lili, die altijd in het goede van de kat gelooft, deelde niet het vermoeden dat Panthère vooral zijn jagersinstinct had gevolgd. Het bouwvallige huis, met zijn soms wel een meter dikke muren van steen met leem, was in de loop der tijd een gatenkaas geworden. Daarin huisden allerlei soorten dieren,